

НА 5-ЯІ ҮГODКІ СЪМЕРЦІ ЯЗЭПА ПУШЧЫ

Сёлета 14 верасня спаўніла сяцьтая ўгодка ад съмерці ў 1964 годзе выдатнай беларускага паэты і музичкі за беларускую нацыянальную ідлю Язэпа Пушчы.

Рэдактар, які з беларускіх пастаў спаткалі гэтае суровая і нілдзячная доля не толькі пры жыцці ягоным, але і па съмерці, як Язэп Пушчы. Хайды па 25-цігадовай высылцы дачакаўся Пушчы ў 1956 годзе свае рэгабілітациі, а два гады пазней — і звярот на бацькаўшчыну, стаўшыся ўзноў актыўным у літаратуре ды застаючыся гэтым аж да саме съмерці, ягоныя „нацыянальстывыя грэхі” якія быў яму піколі забытыя. Не забытыя яны і сяячы.

Пра ягоную першую съмерць газета „Літаратура і мастацтва” за 15 верасня 1964 году зымесыці была адно шыблёніе нікрадэ Саюзу пісьменнікаў БССР, а ў наступным сваім нумары — кароненкую храналігічную замеску па ягоныя пахароны. І гэта ўсё, чым была адзначаная съмерць найвядомейшага, побач з Уладзімерам Дубоўкам, пасты-узымынца Язэпа Пушчы. Ані таяж „Літаратура і мастацтва”, ані якая-небудзь іншая газета ці часопіс, які прысьвяцілі памерламу пашце аніводнага большага артыкулу. Асабліва дзіўна, што ніводным словам не адзначылі ягоныя съмерці часопісы „Польм” і „Мададысць”, у якіх Язэп Пушчы друкаваўся бадайшо ўсе свае парагабілітацийныя творы. Ані словам таксама не адзначаліся ў беларускім савецкім друку й ніводныя ўгодкі Пушчавай съмерці. Не адзначаныя ў грамадскім друку й сёлетні патны ўгодкі.

А ў выкладзеніі ў 1964 годзе першым томе „Гісторыі беларускай савецкай літаратуры”, што абыймае 634 бাবыні друку й разглядае беларускую савецкую літаратуру да вясення пірсыяду, творчасць Язэпа Пушчы прысьвячалася ўсёго два сказы ў розных месцах кнігі, і то вылучна амдоўнай характэр. У сказахіх гоных падыркінутыя адно „ўладніці матыль” і „буржуазны нацыяналізм” у творах Пушчы 20-ых гадоў. А ў выкладзеніі ў 1966 годзе другім томе „Беларускай савецкай літаратуры”, што абыймае 634 бাবыні друку й разглядае беларускую савецкую літаратуру да вясення пірсыяду, творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і місіянарскай боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Паэта Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”. І гэта не зважаючи на зацяжную хваробу паэты, набыту ў 1930 годзе.

Праўда, у творчасці Язэпа Пуш-

чы 20-ых гадоў шырака выступалі нацыянальныя матыль і нисугучныя модаму тады рэвалюцыйнаму патасу, суміны настрагі, якія вульгарызатаркам крытыка 30-ых гадоў называлі „ўладніці” і „буржуазна-нацыянальстывымі”. У сваіх творах гонага часу Язэп Пушчы бачыў Беларусь укрыжаванай. „На ростані ўсходніх-заходніх дарог цібе, дарагая, яны ўкрыжавалі”, — скажіў паэта ў вільні сваім вершы. „Хто з крышка краіну рашиту здыме? Узьніко, малюся, і ў грамаднай істоте?” — усклікнуў ён у іншых сваіх вершы. У вершы „Лісіца і сабакі” і памэе „Цені консула” паэта выказаў думкі, войстра апальчытнай да тагачаснай савецкай рэчайсці. Усё гэта было праскнута глыбокім хэсі і нізендацізмам, а значыцца, і на ўладніці пысмізмам.

Але побач з гэтым, моніна гучолі ў творчасці Язэпа Пушчы і альтымістычнай і жыцьцяпрададальнай настроем. Імі характэрная, прыкладам, ўся ягонія прыродапісальная лірика. Вось жа цэлай гамы іншых пачынчыці і матыль, якіх ужо ніяк нельга падцінгніці под „ўладніці” і „буржуазна-нацыянальстывымі”, аўтары „Гісторыі беларускай савецкай літаратуры” гэтак і не забаўжалі. Не забаўжалі яны і таго наўжыцьшага, што ўздельная вага Язэпа Пушчы ў беларускай пазэі 20-ых гадоў праства вялізарна. У гоным часе ён выдаў аж пяць кніжак сваіх твораў: „Раніца лікважа” (1925 год), „Віта” (1926), „Дні вясны” (1927), „Песні на руінах” (1929), „Чырвоныя плякіт” (1930). Язэп Пушчы быў адным із заснавальнікаў літаратура-мастактака энтузіясту „Узвышыні”, публічнай вагі Язэпа Пушчы ў беларускай пазэі 20-ых гадоў.

У земешчаным на іншых месцы ягоным вершы 1960 году „Валуны” ў алегарычным виде «сілы валуну», што снажылі ў Беларусь „з падыркінчыкі”, пісцікі паказвають на ўзень, які ўсе звалы, гоны, „съекты-помінкі лікі парыбды” ўсё-ж „размельчаючы часу жорны і вечер попел згорне”.

Вядомства „Беларусь” у сорыні „Бібліятэка беларускай пазэі” выпушціла лястас томік выбраных твораў Язэпа Пушчы. Укладальнік гэтага томіку згаданы Сяргей Грахобокі ўздым аўтнікуле да яго піша: „Хацелася ў гэтай кнізе саўбран’ція ня толькі лепшыя, але і характэрнае творчому шылду аднаго з нацыянальнасці нацыянальстывычнай беларускай пазэі”. Нажаль, падбор віршы ў Пушчычым зборніку — пойнасція запірачанне прыведзеных словамі Сяргея Грахобокі. Праўда, як кепска прадстаўлена ў зборніку парагабілітацийнай пісні, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

Пасля рэгабілітациі творчасць Язэпа Пушчы стала ўзноў нацыянальнай пісні і з мастактака боку пойнасцій даследчы. У 1960 годзе быў выдадзены зборнік выбраных вершы і памэй Язэпа Пушчы, у якіх, апрача некаторых твораў 20-ых гадоў, уважылося ў цімале твораў парагабілітацийнага часу. А ў 1963 годзе быў выдадзены зборнік выбраных парагабілітацийных вершы Язэпа Пушчы — „Пачатак легенды”. Пасля Сяргея Грахобокі, што разам з Язэпам Пушчы і іншымі паэтамі дзеячы гады дзяліў выгнанскую долю, у 1964 годзе ў часопісе „Польм”, пісаны „Пачатак легенды” — сэгетанская музансціці, алтынізмі, няглазані душыўнікі сілы і працавітасці паэты”.

